

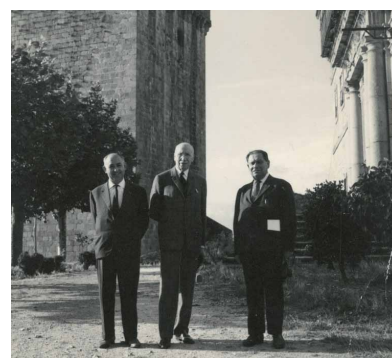

Grupo Brais Pinto, Madrid, España, 1958. Diante da casa na que viviron Rosalía de Castro e Manuel Murguía. De pé, desde a esquerda, Ben-Cho-Shey, Fernández Ferreiro, Otero Pedraio, Bernardino Graña, Antón Arias, un directivo do Centro galego e Fernández Souto. Abaixados desde a esquerda, Bautista Álvarez, Méndez Ferrín e Reimundo Patiño

Aqueles meses do Consello da Mocidade

A medio século da reorganización do nacionalismo galego no interior do país

A achega ao proceso político que desembocou na constitución do Consello da Mocidade, hai agora xusto 50 anos, require necesariamente facer un repaso breve polo que foi a evolución do nacionalismo nas dúas décadas e media posteriores ao Alzamento fascista e ao xenocidio que viviu o noso pobo nos anos que suceden ao 1936.

XOSÉ RAMÓN ERMIDA MEILÁN

Licenciado en Dereito pola USC e colaborador habitual da prensa escrita e dixital. É autor de varios traballos de investigación histórica sobre o nacionalismo e os movementos sociais e políticos na Galiza do século XX

Salvador García Bodaño co cóbado apoiado no banco, Xosé Luís Rodríguez Pardo, Xulio Maside e Óscar Refoxo, xunto a outros membros do sector socialdemócrata do grupo ligado a Ramón Piñeiro, na Alameda de Compostela, durante as festas da Ascensión de 1966.

Ná páxina anterior Xosé Calviño Ozores, antigo militante do PSOE exiliado en Francia e correo de Piñeiro coa ASD, xunto a Cesáreo Saco e Ben-Cho-Shey, no Castelo de Monforte, agosto de 1966

O choque que se deu entre as dúas grandes tendencias nas que se agruparon os restos do que foi o nacionalismo antes de 1936 á altura de 1963 e 1964 ten os seus antecedentes, primeiramente, na disputa entre Castelao e o círculo do interior máis próximo a Ramón Piñeiro e, nun segundo lugar, xa morto Castelao, no debate aberto entre aqueles nacionalistas que se agrupan arredor da disciplina do Consello de Galiza e do que fora o programa do nacionalismo desde a Asemblea de Lugo en 1918 e aqueles que apostaban pola proposta programática de Ramón Piñeiro, expresada con toda clareza naquilo que debemos denominar as teses da Asemblea da Rosaleda de 1958. Co fin de non simplificar os termos do debate e acoutalo, debemos comezar por esclarecer que é máis que dubidoso que a postura de Ramón Piñeiro fose maioritaria no interior, fronte á de Castelao, na vida do de Rianxo. Porén, as razóns da clandestinidade permitiron ao círculo do de Lánçara e

posteriormente a Penzol establecer un cordón sanitario que evitaba calquera contacto con Castelao até o punto, como lamenta Ben-Cho-Shey nos seus diarios, de que os nacionalistas do interior descoñecían como ligar con el. O illamento de Castelao en relación co interior non evitou que, no propio Partido Galeguista en Galiza, non se orixinasen conflitos de importancia, como se observa na progresiva desvinculación dalgúns dos dirixentes saídos da asemblea de Coruxo, como Vicente Bóveda, o menor dos Álvarez Gallego ou Bieito Fernández e, mesmamente, anos máis tarde, do propio grupo fundacional de Galaxia, como Tucho Beiras ou Rufo Pérez. Porén, os anos que seguen a morte de Daniel Castelao, se ben son de máis sosego nas formas, dan cun conflito que atopa máis corpo no fondo, xa que o grupo ligado a Ramón Piñeiro e García Sabell propón, xa sen ningún tipo de complexo, unha proposta que nada ten a ver co que era propio ao nacionalismo. Primeiro, por

DOCUMENTACION POLITICA

CONSTITUCION DA UNION DO POBO GALEGO

En novembro de 1963 foi redactado o documento que se pode considerar o verdadeiro escrito fundacional da U.P.G. Foi declarado nulo cando os seus promotores ingresaron no "Consello da Mocidade". O seu espírito foi recollido no "Programa Mínimo", de xuño de 1964. Consideramos de interés pra os lectores a transcripción dos seus pasaxes que conservan actualidade e non foron anulados por resolucións posteriores.

FUNDAMENTO

Galiza ten o dereito que lle compe a toda nación de que a súa nacionalidade seña recoñecida.

Nas súas circunstancias da Península, Galiza está chamada a desaparecer si non se leva a cabo a acción directa que os tempos existen pra o seu salvamento.

A Historia ten demostrado dabondo que a emancipación de Galiza non pode ser deixada nas mans das clases capitalistas, que no mellor dos casos non acadarían máis que unha Galiza nacional pola forma e burguesa polo seu contido.

Tal Galiza non sería buscada polo capitalismo sen máis que pra explotala directa ou indiretamente. A espartencia Indícanos, amais, que a burguesía sempre estará disposta a traicionar a Galiza e entregala ó primeiro que chegue, con tal de que iste permita calquer xeito de explotación do pobo galego.

Non se pode matinar, xa que logo, unha Galiza ceibe si a súa liberación non está baseada nas arelas do pobo, isto é, das clases traballadoras. E tampouco se pode matinar nun pobo galego ceibe entanto a súa patria siga escrava.

A loita emancipadora do pobo galego compe, polo dito, que se faga contra as forzas, de dentro e de fora de Galiza, que descoñezan a súa nacionalidade ou colden impedir que as clases traballadoras conquiran o poder.

FINS

1) Peninsulares:

- O recoñecemento de todas as nacionalidades da Península Pirenaica.
- A estreitadura de taes nacionalidades nunha unión federativa peninsular.
- O paso do poder ás mans dos pobos dos diversos países peninsulares.

2) Nacionais:

A emancipación do pobo galego —labregos, obreiros, marifeiros— e a súa toma do poder por meio dunha Galiza liberada e ceibe dentro da unión federalista peninsular.

COMPOSICION

1) A Unión do Pobo Galego fica aberta a todo partido agrupamento ou individuo galegos que recoñezcan os fundamentos e esteiren dispostos a loitar polos seus fins.

2) Namentras dure a Unión do Pobo Galego, os partidos, agrupamentos ou individuos membros comprométese á mais estreita colaboración poñendo os programas, plans e tácticas da Unión por riba dos programas, plans e tácticas particulares.

Continúan outros seis apartados que versan encol do "Ingreso", "organización", "misión dos organismos", "disciplina", "disolución" e "reforma da constitución". Todos estes apartados carecen de actualidade política e teñen un valor únicamente histórico, por seren xa anulados en resolucións posteriores.

medio de Ramón Lugo e, xa a medida que avanza a década dos 50, polo propio Piñeiro, proposta, iso si, que foi contestada tanto no interior, por persoas como Otero Pedraio, como no exterior por persoas da xeración anterior a 1936, mais tamén, e de xeito moi claro, polo grupo vinculado ás Mocidades Galeguistas de que facía parte como dirixente cualificado Antón Moreda.

A súa foi unha vida breve, mais intensa. Un parto pola vella, como alguén ten afirmado, que sobrepasa a ficción literaria. O Consello da Mocidade non foi Tagen Ata, alén da utilización oportunista que se quixo facer del. Unha historia impugnada polos que se afirman a diario como país, mais que ten a súa orixe no proceso político que vive o nacionalismo desde os anos corenta e que se acelera após a morte de Castelao. Non estaba a debate onde se situaba o papel reitor sobre a dirección do nacionalismo porque, daquela, tampouco o problema era o 'control'. Discutían de política, proxectos encontrados, diverxencias, como hoxe. Nada que non nos sexa coñecido, próxima: en fin, unha sinfonía que nos soa. Mais era, como hoxe, o lexítimo confronto de ideas, poñámoslle cara, isto é o choque entre uns mozos e mozas que querían continuar co legado do Partido Galeguista, hipotecado polos dirixentes de Galaxia e preservado polas xentes do Consello de Galiza. Na contra, enfronte, razóns, sempre argumentos, aínda que non nos gustasen, isto é europeísmo, federalismo; o nacionalismo era reaccionario e acción cultural como única alternativa posíbel de axir. Aquí remata o limiar, o que realmente interesa, aquí empezan os días e os feitos do Consello da Mocidade.

A orixe do Consello da Mocidade temos que buscala na progresiva contestación á inhibición imposta polo piñeirismo á práctica política no campo do nacionalismo por parte dos sectores mozos, de xeito moi particular por parte daqueles que non pasaron polo confesionario de Xelmírez 15, os primeiros contactos sen a peneira de Piñeiro dos mozos e das mozas nacionalistas

exiliados (Soto, Velo, Seoane...) e o papel de coordinación de Antón Moreda, facilitado polo seu traballo como comercial de Galaxia. No proceso de decantación desta mocidade cara ás posicións críticas coa postura mantida polo Grupo da Rosaleda, son diversos os factores que operan. Mais, alén do coñecemento directo do pensamento de Castelao, no que desempeña un papel moi destacado o *Sempre en Galiza*, en que o de Rianxo deixa conformida-

Exemplar do número 5 do *Terra e Tempo* onde se reproduce o manifesto "Pola Unión do Pobo Galego" elaborado en 1963 por Xosé Antonio Arxona, Reimundo Patiño e Bautista Álvarez

Na foto, de esquerda a dereita, Luís Cochón do PCE, Docanto Fanega do DRIL, Antón Moreda Secretario Xeral do Consello da Mocidade e Luís Gonçalves, en Compostela, outono de 1963. Cartel artesanal da campaña "Un peso para o teatro galego" (1964)

de do corpo doutrinal do nacionalismo, hai que destacar as relacións que, de xeito directo, esta nova xeración mantivo cos núcleos exiliados. Se ben nos diversos traballos que se fixeron ao respecto hai a tendencia a destacar a influencia do Grupo de México, nucleado, á altura, arredor da revista *Vieiros*, e de xeito moi particular, de Luís Soto, fundamentalmente polas súas continuas viaxes á terra, nun momento inicial, cando menos, non será menor a que se exerce desde Bos Aires, concretamente por medio da figura de Luís Seoane. Na liña do que estamos a falar, reviste unha importancia decisiva aquela primeira reunión con Luís Seoane no reservado do madrileño bar Os Mariscos en 1959, coincidindo coa súa primeira visita ao Estado español, con pasaporte do Estado de Israel, en que o grande creador galego deixa claro, a peito descuberto, os elementos da discrepancia con Piñeiro, achega a súa visión de como actuar politicamente na Galiza e anuncia a decisión da Irmandade Galega de enviar unha persoa ao interior para colaborar na tarefa; esta persoa foi Antón Moreda que retornou da emigración en 1960.

Co risco de alongarnos en exceso, unha mención á parte merece o mariño Antón Moreda, dirixente da Irmandade Galega e das Mocidades Galeguistas durante a súa etapa como emigrante en Bos Aires, home formado politicamente en Bos Aires baixo o maxisterio da vella afiliación da Sociedade Pondal, imaxe gráfica da conexión do organismo dos mozos co

exilio, secretario xeral do Consello da Mocidade, labor que se veu facilitado polo seu traballo como comercial de Galaxia e que pasou máis da metade da súa vida no psiquiátrico de Castro de Rei onde morreu en febreiro de 2010. Fillo e neto de emigrantes, focego polo pai, e barreirense pola nai, Antón Moreda Rodríguez naceu en San Miguel de Reinante en 1934, e con 16 anos cumpridos emigrou a Bos Aires, neste caso en avión, onde o agardaba un tío da nai. Alí, a máis de continuar os estudos, sería gañado para a causa nacionalista polo vello militante das Irmandades da Fala e asinante do Manifesto de Lugo, Lois Ares, naquel momento bibliotecario do Centro Galego, e participou xa en 1953, ao pé de Carlos e Tito Abreira, Denis Conles, Xerminal Filgueira, Antón Santamarina ou Neira Vilas, na fundación das Mocidades Galeguistas. As Mocidades Galeguistas, co seu grupo de teatro, as súas accións na capital porteña ou o seu voceiro *Adiante* significaban máis outra vez nacionalismo de lei, a restitución do noso corpo doutrinal adulterado ou en almoeda nas mans de Piñeiro e tamén o esforzo dos grandes homes de emigración e do exilio por garantiren a continuidade do proxecto. O de San Miguel de Reinante desempeñou un papel destacado no I Congreso Galego da Emigración celebrado en 1956, onde traba particular amizade con Pepe Velo, Suárez Picallo e Álvarez Gallego. Porén, en 1960 retorna á terra, desta vez en barco por Vigo, onde

é recibido polo seu parente, tamén un vello nacionalista crítico con Piñeiro, Claudio Pérez Prieto. Após cumprir co servizo militar en África, entra a traballar como comercial en Galaxia, emprego que utiliza para o seu traballo clandestino até a liquidación do Consello. A medio camiño entre Barcelona, Madrid e A Mariña, pasa o período que transcorre entre 1964 e 1966, ano este en que, vía certificado asinado por García Sabell, é declarado incapacitado e internado no Hospital Psiquiátrico de Castro na Terra Chá Luguesa. Alí morreu e hoxe acólleo a terra do cemiterio de San Miguel de Reinante, no panteón que é –e foi– de dona Amadora, aquela boa avoa que emigrou para parir emigrantes.

Á altura de novembro de 1963, Bautista Álvarez, Xosé Antonio Arxona e Raimundo Patiño fan público un manifesto, coa publicidade que podía ter un documento destas características no marco dunha ditadura, titulado *Pola Unión do Pobo Galego*, que foi coñecido coloquialmente nos círculos de oposición ao réxime como *O Queique*, por chegar a Galiza no Nadal dese ano. O chamamento destes tres mozos residentes en Madrid, que curiosamente non pasaran pola oficina de galeguismo de Xelmírez 15, á opinión galega, isto é unha minoría na escuridade do franquismo, en que se chamaba a articular unha organización política que respondese aos núcleos centrais do pensamento que era propio ao nacionalismo e as posicións que viñan defendendo na altura os movementos de liberación nacional dos países en camiño de descolonización. A chamada deste grupo de Madrid tería resposta inmediata na terra, tanto naqueles que partillaban a súa proposta, isto é reorganizar un Partido Galeguista á altura dun mundo galego ao que xa chegara Fannon, Lubumba, Ben Bella ou Fidel, como naqueles outros que, sen coincidiren coas súas formulacións de pór en pé unha alternativa política en clave nacionalista e antiimperialista –ben por recomendación do grupo reitor nucleado arredor de Piñeiro, ben por

convencemento– entendían necesario aglutinar toda canta mocidade defendese unha opción galeguizadora e que fixese aboiar o problema galego. Así as cousas, esta primixenia Unión do Povo Galego madrileña díxose e, xunto con outros mozos e mozas agrupados fundamentalmente arredor das asociacións culturais que comezaran a agromar e seguían a expandirse, dan orixe ao Consello da Mocidade que, a pesar das reticencias

Peregrinación da Mocidade Galega Universitaria Católica a Compostela, organización fundada en 1961 e dirixida por Xosé Luís Fontela e Xulio Castillo, que agrupaba á xuventude de orientación democristiá que participaba no Consello da Mocidade. Na Praza do Obradoiro de Compostela en 1965. Tirada do libro "Inmunda Escoria"

Portada do primeiro número do "Adiante", voceiro do PSG, editado en Perpignan coa axuda da ASO

das xentes de obediencia piñeirista, na vontade e na orientación viña a ser a sección no País do Consello de Galiza. Non podemos senón destacar a importancia deste manifesto, recollido na súa totalidade no número 5 do *Terra e Tempo* editado en 1966, xa que desempeña o papel de detonante do proceso de conformación do Consello da Mocidade, documento cuxa lectura merece a pena e onde a influencia da Arxona está moita máis presente que a dos outros coautores. Xosé Antonio Arxona de Santiago, sen dúbida unha das persoas de maior formación teórica daquel grupo que se enfrontou a Piñeiro, é autor dunha importante, aínda que escasa, obra sobre o noso feito nacional no primeiro quinquenio da década dos sesenta, publicada fundamentalmente en *La Noche*, *Grial* ou *Terra e Tempo*, co pseudónimo de 'Zutra', data en que abandona a militancia nacionalista camiño do PC(ML). A lectura dos seus traballos infórmanos de que no seu pouso doutrinal pesa-

ba máis o marxismo que o nacionalismo, o que explica a súa evolución posterior, se ben son de destaque a súa crítica ao libro de Ramón Lugo *O pensamento político de Vicente Risco* que define como "un libro feito por un nazi sobre outro nazi" ou a súa *Apoloxía do Terceiro Mundo* onde afirma que: "O Terceiro Mundo non é un lugar é un proxecto, onde nas batallas aparentemente interminábeis contra o colonialismo, os povos de África, Asia, América Latina e Europa soñamos cun mundo novo. Afirma Fanon co Terceiro Mundo está agora fronte á Europa, pero esquece que hai unha Europa negra da que Galiza forma parte, unha Europa negra que demanda dignidade por riba de calquera cousa"

O Consello da Mocidade liderado por Moreda vai agrupar nuns poucos meses máis de setenta mozos de todo o País arredor dun proxecto que formulaba a recuperación do programa do Partido Galeguista nun ambiente non exento de tensións polo peso cualitativo e cuantitativo que nel exercían os piñeiristas. Foi, nin máis nin menos, o que podía ser unha organización clandestina naquela Galiza que se achegaba aos 25 anos de paz, isto é contaba cunha estrutura de carácter nacional. Se ben o elemento universitario era o maioritario, abonda dicir que viña a ser unha organización de cadros con presenza na totalidade das cidades galegas, nas principais vilas e na capital da metrópole e a preparación política dos seus membros diverxía pola experiencia e a procedencia. Ora ben, este Consello, o homólogo a aqueloutro que o nacionalismo articulara no exilio, resulta dun proceso de debate e decantación entre certos sectores da xuventude, como consecuencia do coñecemento do pensamento de Castelao e dos procesos que se estaban a vivir no Terceiro Mundo, fenómenos uns e outros que o Grupo da Rosaleda tiña secuestrados e agochados. Porén, o realmente central é que o Consello ten moito de concesión por parte do grupo de Piñeiro; pénsese que o de Lánchara choca frontalmente coas formulacións deste, e así aproveitou a primeira oca-

sión favorábel para iniciar a súa desfeita. Xa que logo, o Consello da Mocidade ten moito de saída de compromiso que se explica pola debilidade da propia posición de Piñeiro após a batalla/assemblea de Rosaleda que rachou todas as relacións con América e particularmente o apoio económico que o exilio prestaba a Galaxia e as diverxencias dentro do grupo que se lle mantivera fiel e do que Tucho Beiras e Rufo Pérez só eran a punta do iceberg, posto que a posición destes no tema nacional era partillado, entre outros, por Otero Pedraio, Ben-Cho-Shey ou os Álvarez Blázquez. Aclarémonos: o de Lánacara quería gañar tempo para dar en mellor posicións a batalla e así acepta Moreda. Moreda, a aquela altura, non era un descoñecido, como comercial de Galaxia imposto polos de América a cambio de que volvera a correr a billa do diñeiro arxentino, cuestión pactada por Seoane e García Sabell, e asume a posta en marcha deste organismo co fin de evidenciar diante do sector do interior que se mantiña fiel ao proxecto clásico do nacionalismo, que o debate non se situaba en termos nacionalismo/non nacionalismo, senón comunismo/anticomunismo. Tanto é así, que, en agosto de 1963, nun proceso que case coincide no tempo coa elaboración do manifesto *Pola Unión do Pobo Galego*, se constitúe no despacho de Sebastián Marínez-Risco na Coruña o PSG, nun acto en que toman parte, a máis de Ramón Piñeiro e Paco del Riego, García-Bodaño, Mario Orxales, Salvador Rei, Cesáreo Saco, Manolo Caamaño e

Rodríguez Pardo. A nova organización que se define como federalista ("somos federalistas porque non somos reaccionarios") e nega o seu carácter nacionalista vai tomar novos pulos unha vez esgazado o Consello.

A constitución do Partido Socialista Galego, a pesar das referencias que, na súas memorias fan diversas persoas, de xeito moi particular Ramón Piñeiro e Xosé Manuel Beiras, non deixa de ser un feito contradictorio, que segue a moverse no campo das sombras e que non se libra do marco de relacións e no campo de xogo político en que opera o de Lánacara. Alguén tan pouco sospeitoso como Xavier Alvajar, delegado do Consello de Galiza en Francia, fillo de César Alvajar e da nacionalista Amparo López Jean deixa constancia destes feitos nun informe que remite á central do Consello en Bos Aires. Afirmar Alvajar neste informe elaborado o 27 de decembro de 1967 e dirixido a don Manuel Martínez Lamela, daquela coordinador xeral do Consello de Galiza, que: "o señor Piñeiro en unión de Calviño Ozores e dous ou tres amigos máis, formaron relativamente hai pouco tempo o Partido Socialista Galego, rachando todos os lazos que tiñan co PSOE. O propio Calviño, segundo me informou o Sr. Llopis, foi expulsado do partido con motivo da fundación do PSG e da aparición do primeiro número do xornal *Adiante*, que xa remitín no seu momento. Este pequeno grupo de socialistas galegos están intimamente ligados a Alianza Sindical Obreira, que dirixe Pallac e que conta coa axuda

Xantar no transcurso do Congreso galego da emigración, Argentina. Vemos en primeiro plano, na esquerda, a Xosé Neira Vilas, e á dereita, fumando, a Xosé Velo.

Ramón Piñeiro e Ramón Lugrís, un dos máis importantes teóricos do piñeirismo, Ourense, verán de 1961

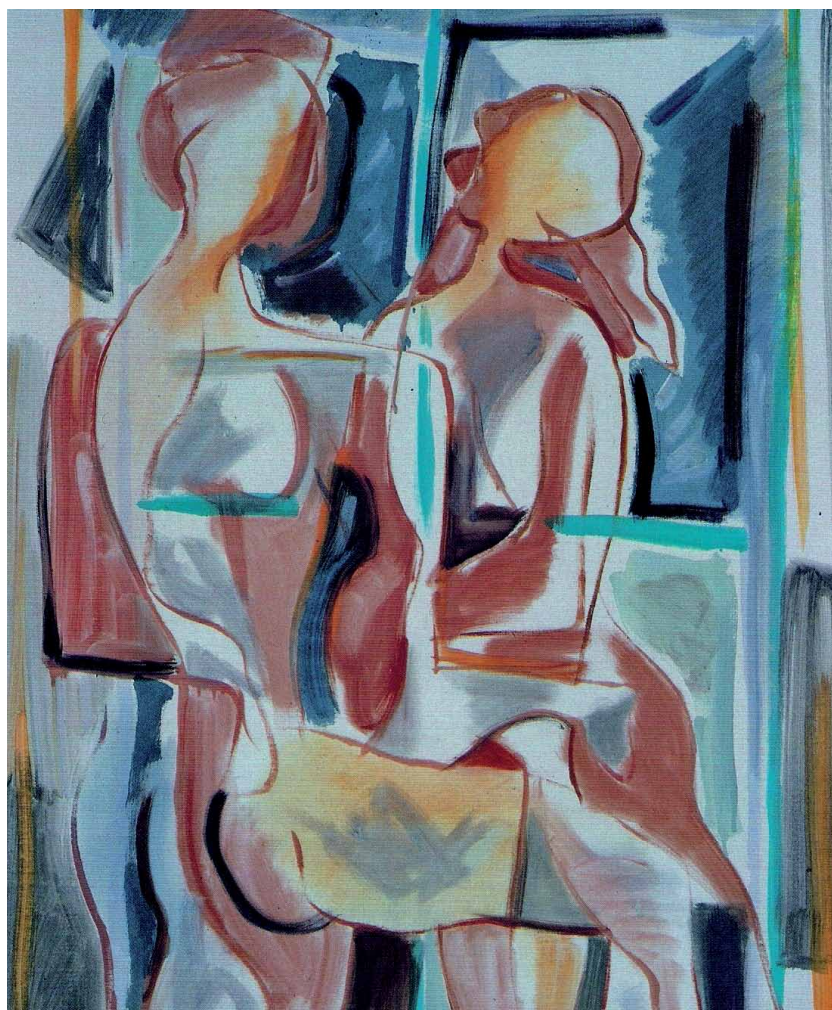
Suárez Picallo toma a palabra no I Congreso Galego da Emigración con Carlos Abreira e Antón Moreda, primeiro e segundo comezando pola dereita da foto, en primeiro plano, que fan garda de honra co resto dos membros das Mocidades Galeguistas. Bos Aires, Arxentina, 1956

económica dos sindicatos alemáns e norteamericanos. A primeira aportación destes sindicatos a ASO acadou a cantidade de doce millóns dos antigos francos.” Este testemuño excepcional de Alvajar, en que aparece como fonte de información Rodolfo Llopis, no momento secretario xeral do PSOE e antigo ministro da II República, deixa ás claras as ‘perigosas’ relacións de Ramón Piñeiro, posto que a Alianza Sindical Obrera (ASO) era un instrumento central do Departamento do Estado dos EUA na loita contra o comunismo no Estado español. No mesmo documento dáse nutrida información da presenza constante de Ramón Piñeiro en Francia nas reunións do Movemento Europeísta, á par de Madariaga, Gil Robles ou Gorkin, así como da participación de Xosé Manuel Beiras cunha especial relación deste último co antigo dirixente do POUM. Joan Garces, derradeiro xefe de Gabinete de Salvador Allende e importante dirixente do Partit Socialista de Valencia, e Alfredo Grimaldos as dúas persoas que con maior rigor e profundidade estudaron o papel da CIA no Estado español coinciden en afirmar que: “unha das persoas clave das operacións secretas da CIA é Julián Gorkin, unha das persoas que impulsa o chamado ‘Congreso pola Liberdade da Cultura’ e aparece á fronte de diversas publicacións auspiciadas pola CIA, como a revista *Cadernos* editada en París, *Examen* en México, e *Encounter*, no Reino Unido, que se encadran nunha ampla operación propagandística deseñada desde a sede central da

CIA en Langley, Virxinia”. Afirmar Joan Garces que Gorkin desde “o autodenominado *Centro de documentación e estudos* de París elaborou un Boletín Informativo do centro caracterizado polas directrices de acción política clandestina da CIA nese momento: inténtase potenciar a inexistente ASO (Alianza Sindical Obrera) e a oposición monárquica e socialdemócrata”. Xavier Alvajar, no informe ao que referimos anteriormente, dá conta “dos intensos contactos dun mozo estudante galego de económicas actualmente cunha bolsa en París co grupo de Gorkin, se ben desde esta delegación do Consello de Galiza tentamos pórmos en contacto con el, negouse totalmente en reunirse con nós, colaborando actualmente co Boletín Informativo.” O propio número do *Adiante* a que se refire Alvajar é toda unha declaración de principios das posicións de Ramón Piñeiro e do seu grupo, unha publicación bilingüe, en que hai máis texto escrito en español que en galego, na cal, con toda rotundidade, se afirma que: “non somos nacionalistas porque non somos reaccionarios.” Pero hai máis, posto que, como xa dixemos, a súa publicación se realizou na imprenta que a ASO tiña en Perpiñán.

O 7 de xaneiro de 1964, nunha xuntanza celebrada en Lugo, procédese por parte dos piñeiristas á expulsión do Consello de 22 persoas, segundo lembra García Bodaño, que contestaban abertamente a política imposta polos reitores de Galaxia, sector do que facía parte o seu secretario xeral,

Antón Moreda, en que se agrupaba as xentes que dentro del afirmaban abertamente o seu carácter nacionalista. Os nomes dalgunhas daquelas persoas expulsadas do Consello da Mocidade, a máis de Antón Moreda, son os de Bautista Álvarez, Manuel María, Raimundo Patiño, Xosé Luís Méndez Ferrín, Saleta Goi, Xosé Antonio Arxona, Luis González, María Xosé Queizán ou Natalia Gómez González, "Natacha" e así até 22. O sector maioritario, dirixido por Ramón Piñeiro, dividiase en dúas pólas: unha, de carácter socialdemócrata; e outra, de orientación democrática. Porén, o primeiro e o segundo non diferían na formulación a respecto ao feito nacional e, así, neste sector maioritario do Consello da Mocidade aparecen nomes como Xosé Luís Fontenla, Salvador García-Bodaño, Arcadio López Casanova, Mario Orxales, Manolo Caamaño, Carlos Casares e Rodríguez Pardo. Aínda así, a persoa de referencia deste sector entre a mocidade é Xosé Manuel Beiras, naquel momento cunha bolsa en París, polo que non partillou do Consello, se ben xa cunha implicación política importante, posto que ocupaba a máxima representación para o conxunto do Estado do Movemento de Mozos Europeos. Alén dos nomes dos bandos en contenda, o que merece especial interese son as palabras de Bautista Álvarez, protagonista daqueles feitos e cofundador da UPG e do BNG, que nunha entrevista publicada no número 47 do *A Fondo* do semanario *Sermos Galiza* afirma que, en marzo de 1964, hai un intento en Madrid de reorganizar o Consello da Mocidade, onde se chega mesmo a celebrarse unha xuntanza nun domicilio do número 17 da Rúa Maiquez o día 19 dese mesmo mes, coa participación de García Sabell e Ramón Piñeiro. O propio Bautista Álvarez, no libro de conversas *Bautista Álvarez. 40 anos da UPG, 40 preguntas*, xa mencionara dúas xuntanzas con Ramón Piñeiro en Madrid no 1964: unha primeira nunha cafetería da Gran Vía, e outra segunda que supoñemos que é á que refire no semanario galego. Segundo recolle o de Loucía, neste seu libro de conver-

Cadro de Xulio Maside. Festa, 1982, Acrílico / Lenzo

sas, o obxecto da discusión nesta última reunión xirou arredor do carácter da Galiza, e de xeito moi particular a negativa do de Lánacara a responder se Galiza era ou non era unha nación. A este respecto, debemos considerar as afirmacións do haxiógrafo de Ramón Piñeiro, Miguel Barros, que, na súa tese de doutoramento, documenta que non hai ningún texto do de Lánacara posterior a 1936 en que este defina a Galiza como nación, indo máis alá cando afirma que semella que Piñeiro, de xeito deliberado, foxe desta definición para Galiza. No contexto das reunións que se levaron adiante ao longo da primeira metade de 1964 é onde debemos situar a tan recorrente e deformada xuntanza do bar Viño en Compostela, onde boa parte dos protagonistas da aventura do Consello da Mocidade sitúan no espazo e no tempo a depuración do sector nacionalista do Consello. Agora ben, a realidade é outra ben distinta, até o punto que esta xuntanza que se celebra en maio de 1964

A "Mocidade Galega de Barcelona" homenaxea a Arcadio López Casanova (de pé, detrás da muller vestida con roupa clara) na despedida de Tito Caamaño (de gafas escuras, tocando a garrafa coa man), 1963

só conta coa participación dos leais a Piñeiro no Consello que proceden a ratificar, pola vía da votación, unha situación de feito. Isto é, as expulsións que se formalizan no bar Viño carecían de calquera efecto práctico, posto que o Consello da Mocidade non funcionaba desde xaneiro de 1964, e que o que ten máis importancia, os que viñan de ser expulsados xa tiñan en marcha outro proxecto político que tomaría forma no mes seguinte en Madrid coa redacción dos dez puntos mínimos que servirían de programa á Unión do Povo Galego.

O de Láncaza decretará que unha nova xeración de mozos e mozas galegas se conxuraran para liquidar a obra da editorial Galaxia, manexados, como non podían ser doutro xeito, polo 'comunismo internacional', após un artigo no suplemento de *La Noche* de Herminio Barreiro o 17 de Agosto de 1963. Nese artigo "Galleguismo y realismo" criticase ao grupo de Galaxia empregando categorías analíticas marxistas, o que leva Piñeiro a empregalo como escusa. Porén, as novas xeracións, aquelas xeracións das galegas que non viviran o Alzamento e o xenocidio de 1936, xa viñan mantendo un intenso debate sobre a sorte do País, o xeito de organizar o nacionalismo e o camiño a seguir desde a metade da década dos 50. Sorpréndenos, nese sentido, que, sendo a ruptura do Consello da Mocidade un punto seguido sobre o debate que tamén viñan dando os mozos e as mozas, e non só 'os mozos turcos do 36' (como Castelao denominou ao grupo de Piñeiro que reorganiza o ga-

leguismo no interior tras o golpe de Estado) e 'as xentes do exilio', pasase tan desapercibido cando, mesmamente, uns e outros deixaron abondosa produción doutrinal para significar e definir as súas posicións e tamén por ser quen foron as cabezas visíbeis dunha e doutra posición. Nun lado, atopamos Ramón Lugo, durante moitos anos tradutor da ONU e traballador da BBC, autor d'*O pensamento político de Vicente Risco* e principal referencia política e intelectual do primeiro grupo de mozos que se aglutina arredor de Ramón Piñeiro; doutro lado, Carlos Abreira, fillo da emigración arxentina, criado nun ambiente nacionalista, residente nos Estados Unidos, onde exerce como autoridade mundial no campo da oftalmoloxía e líder, á par de Moreda, das Mocidades Galeguistas de Bos Aires. O un e o outro, en dous libros, o de Lugo inédito, *Cartas a un amigo emigrante*, o de Carlos Abreira editado polo Centro Coruñés de Montevideo en 1961 co título *Vixencia de Castelao nas xeracións galegas* e cunha ampla influencia en Galiza, entran ao cerne dos puntos de diverxencia entre as posicións nacionalistas e aos do núcleo piñeirista. Non é casual o título do libro de Abreira, nin a reivindicación que nel se fai do Castelao político, cabalo de Troia dos piñeiristas, e que leva a Lugo a afirmar: "En Galicia falta o libro que se corresponda co de Cambó porque tamén falta o político da talla de Cambó. E faltando ese libro, ese político, é moi difícil precisar a forza, a autenticidade dos supostos políticos galeguistas. Non quero dicir que o galeguismo fose inauténtico, refírome exclusivamente á súa política". Non é manco Abreira cando peta no ril da táctica piñeirista e escribe: "Castelao decatouse que sen a labor política non íamos a solucionar xamais os nosos monumentais problemas, onde demostrou que a política efectiva pódena facer tamén as xentes sen vocación pola actuación pública, mais con honradez. En definitiva o Castelao auténtico, é o Castelao patriota, o Castelao do seu libro o *Sempre en Galiza*,

A ruptura do Consello, mitificada en exceso, non fai máis do que evidenciar a existencia de dúas posición contrapostas

De esquerda a dereita Ricardo Carvalho Calero, Ramón Piñeiro, Xosé Neira Vilas e Valentín Paz Andrade; diferentes xeitos de interpretar o legado de Daniel Castelao

o Castelao do Partido galeguista e dos seus escritos políticos na Nosa Terra". Ramón LUGRÍS, sen ningún tipo de complexo, e mesmo adiantándose a Piñeiro, vai formular, sen ningún recato, que: "é absolutamente preciso superar o nacionalismo", clarifica o tema do seguinte xeito: "non podemos continuar a facer do galeguismo unha doutrina nacionalista porque a duración no tempo de Galicia como comunidade cultural pende da sorte de toda Europa", para rematar dicindo que: "hai algúns que son nacionalistas galegos por inoracia e os máis por romanticismo e que mesmo aspiran, os menos, a romper todos os vencellos co estado e independizarse do Estado". O noso Abraira preséntase como un rival rochoso e, parafraseando Castelao, require: "fronte a política asimilacionista dos españois non queda máis que un recurso, opor unha rexa acción nacionalista, porque a intransixencia dos galegos fronte a intolerancia dos españois e un acto de dignidade", continuando por reivindicar o "dereito das nacionalidades", e identifica "o nacionalismo, que noutro tempo chamaron galeguismo, é o único intento verdadeiro de atopar solucións aos problemas dos galegos, distintos sempre aos problemas doutros povos peninsulares." Acabáramos, o corpo teórico do Grupo da Rosaleda ten no antinacionalismo o seu eixo vector.

A ruptura do Consello, mitificada en exceso, non fai máis do que evidenciar a existencia de dúas posición contrapostas. Por unha banda, o proxecto de Galaxia, que pretendía limitar a ac-

tuación do galeguismo ao campo cultural con certo bafo da filosofía alemá máis reaccionaria, concretado no antinacionalismo, eurocentrismo e no anticomunismo; e, pola outra, o proxecto histórico do nacionalismo galego, sistematizado no *Sempre en Galiza* e anovado cos folgos das loitas de liberación nacional que se vivían nos países en proceso de descolonización. A práctica política posterior duns e doutros, mais tamén a clarezza con que os autores en conflito expresaron a súa posición, facilita achegarnos, aínda que sexa aproveitando o que nos deixaron escrito os protagonistas dos feitos, ás causas das diverxencias e poder explicalas sen xerar dúbidas. É de agradecer a claridade dun Antón Moreda que, na súa presentación en sociedade nun xantar na Rosaleda, ao pouco de vir de Bos Aires, era interpelado polas razóns que o levaban a definirse como galeguista e diante da insistencia do contertulio sobre as súas habilidades literarias ou artísticas concluíu: "Non son escritor, nin pintor. Simplemente son galeguista ou mellor aínda nacionalista, porque penso que Galiza é unha nación, é suxeito de dereitos políticos e ten dereito a súa autodeterminación". Non ficaba atrás Ramón Piñeiro que, nunha tese remitida ao Congreso Galego da Emigración en 1956 e que non chega a ser lida, escribe: "o nacionalismo é unha ideoloxía do século XIX, porque se fundamenta no concepto de soberanía nacional, concepto que como todos sabedes é claramente decimonónico. Non podemos ser nacionalistas, como

Poemas de Escarnio e Maldicer

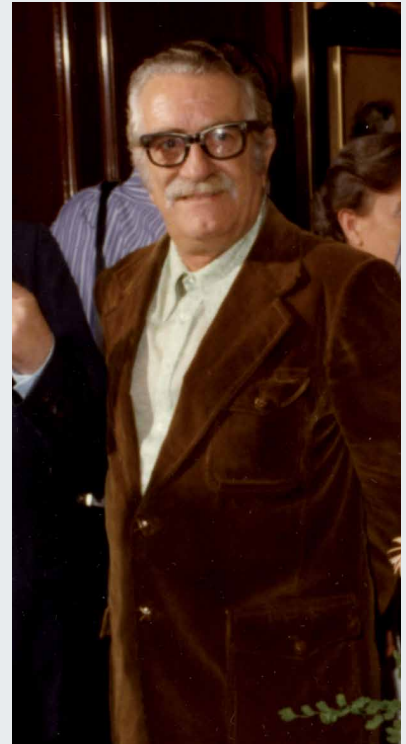
Non estamos a esaxerar se afirmamos que o proceso de ruptura do Consello da Mocidade e a inmediata reorganización do nacionalismo xa en forzas políticas deu orixe ao florecemento dunha auténtica escola de poesía de escarnio e maldicer que van recrear aqueles feitos e deixar testemuña dunha época, neste caso a Galiza do primeiro quinquenio dos sesenta. A tradición literaria a que nos estamos referindo nunca estivo ausente da nosa literatura, o propio Bouza Brei vinculou a súa expulsión da carreira xudicial a un poema nesta liña que na década anterior se escribiu con motivo dos Maios en Pontevedra, porén este pulo dos primeiros sesenta só se explica primeiramente pola virulencia do conflito no Consello da Mocidade e posterior aparición da UPG e nun segundo lugar, xa de moita menor importancia, ao curso que en 1966 imparte Rodrigues Lapa en Compostela sobre os cancioneros. Así as cousas, queremos achegar hoxe unha pequena mostra desta tradición literaria, para traer ao presente o ambiente daqueles anos, para difundir a forma e o fondo daquel conflito e tamén, por suposto, para rachar tabús e valados sobre a intrahistoria da cultura que é de nos.

O primeiro dos poemas que reproducimos, "Lanča romanceado do infançon Albertitus", ten como trama os feitos e os sucesos naquelas datas do xornalista Alberte Míguez, detido e xulgado no Tribunal de Orde Pública (TOP) após editar na Editorial Ruedo Ibérico un libro sob o título "El pensamiento político de Castelao", escolma do "Sempre en Galiza" que sería secuestrado por Manuel Fraga. Alberte Míguez (A Coruña-1937, Madrid-2009), foi un xornalista galego especializado na crónica internacional que traballaría en periódicos como "La Voz de Galicia", "Madrid" ou "La Vanguardia" para rematar como columnista de cabeceira na prensa da extrema dereita como o dixital "Libertad digital". Fillo dun Alcalde franquista d'A Coruña, sería esta razón pola que asinaría o libro ao pensarse que estaría

máis protexido pola súa orixe familiar, acabaría condenado a catro anos de cárcere polo TOP, após unha defensa de Valentín Paz Andrade, pena que non chegou a cumprir ao exiliarse e acollerse a unha posterior amnistía. Supostamente o autor deste poema sería Arcadio López Casanova.

"Adivina quen é", soneto redixido baixo o pseudónimo do "Gaiteiro" que agocha segundo indican todas as fontes consultadas a Celso Emilio Ferreiro, refire ao proceso de idas e vidas ideolóxicas de Xosé Luís Varela para acadar a súa Cátedra, un proceso que o leva primeiro a militar na Falanxe, e posteriormente, unha vez que esta perde poder no franquismo, a facer parte do Opus Dei. Xosé Luís Varela, natural de Ourense, Catedrático na Universidade de Palma e de Salamanca, autor do manual "Las literaturas peninsulares" onde sostiña o carácter subalterno da obra non escrita en lingua española, tomou a palabra na Homenaxe a Rosalía en Madrid no Centro Galego en 1958 e formou parte canda a Casado Nieto dun grupo de ourensáns vinculados a Vicente Risco, sendo os responsábeis da ruptura de relacións e da inimidade deste con Otero Pedraio. A súa posición en relación coa nosa literatura e por conseguinte co feito nacional galego, valeulle a xenreira dos nacionalistas que o denominaban como "Varelita".

"D. Lopo" é un pseudónimo que semella agochar máis unha vez unha das plumas máis destacadas da literatura galega dos últimos 50 anos, Arcadio López Casanova, que neste poema refírese aos primeiros momentos da UPG personificado na figura de Xosé Luís Méndez Ferrín, fillo dun xuíz, de aí o título "O fillo dun xuez, comprometido". Asemade neste poema aparece o que no momento viña a ser o anagrama da Unión do Povo Galego, a espiral, aínda hoxe presente na simboloxía desta forza política ao pé da fouce e do martelo. A escolla da espiral como símbolo da UPG realizase en Madrid en xuño de 1964 coincidindo coa elaboración dos dez puntos míni-

Celso Emilio Ferreiro

mos sendo o autor da proposta Reimundo Patiño.

O imberbe mozo que retrata "Pero de Fonlor", semella que baixo este pseudónimo atópase Celso Emilio Ferreiro, non é nin máis nin menos que José Luís Fontenla aquí denominado "Fontaiña de Lérez". José Luís Fontenla Rodrigues (Pontevedra-1944), fillo dun vello nacionalista Xosé Luís Fontenla Méndez que mesturaba a súa posición reaccionaria na cuestión social cun patriotismo a proba de lume, é un avogado, político, escritor e pintor galego, licenciado en dereito pola USC, pertenceu ao comité executivo do Partido Galego Social Demócrata e contribuíu á constitución do Consello de Forzas Políticas Galegas que defendeu a ruptura democrática e a instauración dun estado confederal. Participou na fundación da editorial SEPT, A Nosa Terra e a Asociación Cultural "O Galo" de Santiago de Compostela, da que foi presidente. Asemade entre 1961 e 1965 dirixiu a Mocidade Católica Galega, organización demócratacristiá, destacando no conflito do Consello da Mocidade polo seu anti-comunismo que o levou a ser peza central na depuración do mesmo. A súa teima en atopar ou ver comunistas, mesmo onde non os había, é ao que refire os versos do soneto.

LANÇA ROMANCEADO DO INFANÇON ALBERTITUS

Ai, Albertitus da Cruña,
quen te viu e quen te vé!
Soldado de qué milicia,
señorito en qué café.
Compañeiro de qué amigos,
portador de qué outa fé.
Onde van os teus rosarios,
da camisa azul, qué é?
Xa deixaches todo aquilo
colgadiño da paré?
Ai, Albertitus da Cruña,
quen te vio e quen te vé!
Como cambias de chaqueto,
polo dereito i o revés!
Qué carallo fás agora,
mequetrefe tentempé?
Estudando novas letras
ou lavando no bidé
yoda a merda que levabas
na carteira e nos papés?
Probe Albertitus da Cruña
albino de cén por cén,
setemesino de marca,
maricón da testa ós pés.
Por mais, fillo de beata
e fascista-requeté.
Vive Deus! ai que familia,
non hai pinzas pra a coller!
Albertitus, pequerrecho,
estás botado a perder!
Antronte galo dourado,
levantando o crequíné;
hoxe apenas pita choca
que non sabe ónde beber.
Antronte berra que berra
nin feble voz hoxe tés.
Que foi de ti, Albertitus?
E qué anda no “ye-yé”?
E que tanta labia merda,
atrofiante dunha vez?
Ai, onte entrando triunfante
sabiondo, nos cafés;
Ai, onte escribe i escribe,
coña vai e coña ven.
Ónde está tanto saber?
Ónde está tanta letura?
Ónde os cabalos do xogo
daquíl xogo de “axedrez”,
houbo acaso “jaque mate”?
Leváchelas de perder?
Ou cecais “A Coz”, couceira,
polo cú deuche tamén?

(Moralex: “Mida a picha
cando intente a alguén foder;
si non dá a medida, gárdea,
foderase soio vosté)

A que non sabías isto
que che acabo de poñer?
Albertitus, neno idiota,
inda hai moito que aprender:
medra un pouco e mais de paso
vai rascarme o carallé.

Nunes Mandeo

O FILLO DO XUEZ, COMPROMETIDO

A un fillo de papá-xuez, con tías
de cartos no colchón que soltan “teta”
velahí que lle deu, eu sei a treta,
por xogar ao fantoche dende hai días.

Xuntouse con quen fai por tres Mariás
e cun chosco grañón que ten por meta
o pintar de espirás hasta a veleta
dos seus propios collós, si lle porfías.

Xa completo, anuncio: “TRES MENTECATOS”
“ACADEMIA ENGAGE”, “PRECIOS BARATOS”,
“HAI SIGLAS A GRANEL QUE VENDO EN LATAS”.

E así dicta as leiciós: “un paso á esquerda”
“movimento de cona” e dispois merda
para embabar inda mais, cachola e patas.

D. Lopo

RETRATO DUN IMBERBE MOZO

Qué coño non verían catro ollos,
catro por catro, dezaseis i abonda;
qué coño non vería isa ben fonda
Fontaiña do Lérez...Dí, que abrollos.

Vas empregar agora contra os “Croios”
ou a quen vixiarás, lupa redonda;
qué merda teimarás, cabeza monda,
Si perdice de mán tódolos mollos.

E qué foi do medeiro tan colmado?
no carallo andaré que ti secache,
E nin diós bebe xa do teu ombligo.

A foderse tocan i está tocado,
Lisca axiña –ben o escoitache-
Que agora beberán todos comigo.

Pero de Fonlor

ADIVINA QUE É

Eu proclamo, linguista de opereta,
que eres merda de neno, floxa e solta,
e volvo a repetirche, de outra volta,
que mamas do Opus Deis na porca teta.

Digo de ti, no nome do traballo,
que naciches de estirpe de alfaiate
e que, noustante, tocache o carallo
ó pobo sofridor, gran botarate!

Fascista recastado de pimpín
que gañáchela cátedra levando
A carteira sin cencia de Baldín.

Cágome en ti i en toda a tua raza,
cágome en ti, boneco triste e brando
mentras, agardo que escomence a caza.

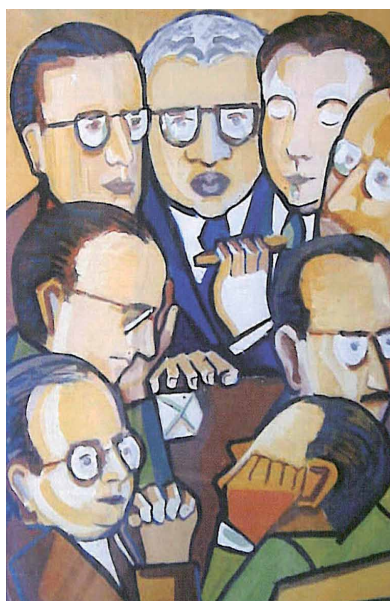
O Gaiteiro

colección de poesía galega

Cartel realizado por Reimundo Patiño para a colección de poesía "Val de Lemos".

Cadro de Xoán Ledo dos anos cincuenta no que aparecen os primeiros directivos de Galaxia: Rufo Pérez, Emilio Álvarez Blázquez, Luís Viñas, Fernández del Riego, Antón Beiras, Xaime Illa, Xosé Meixide e Xoán Ledo

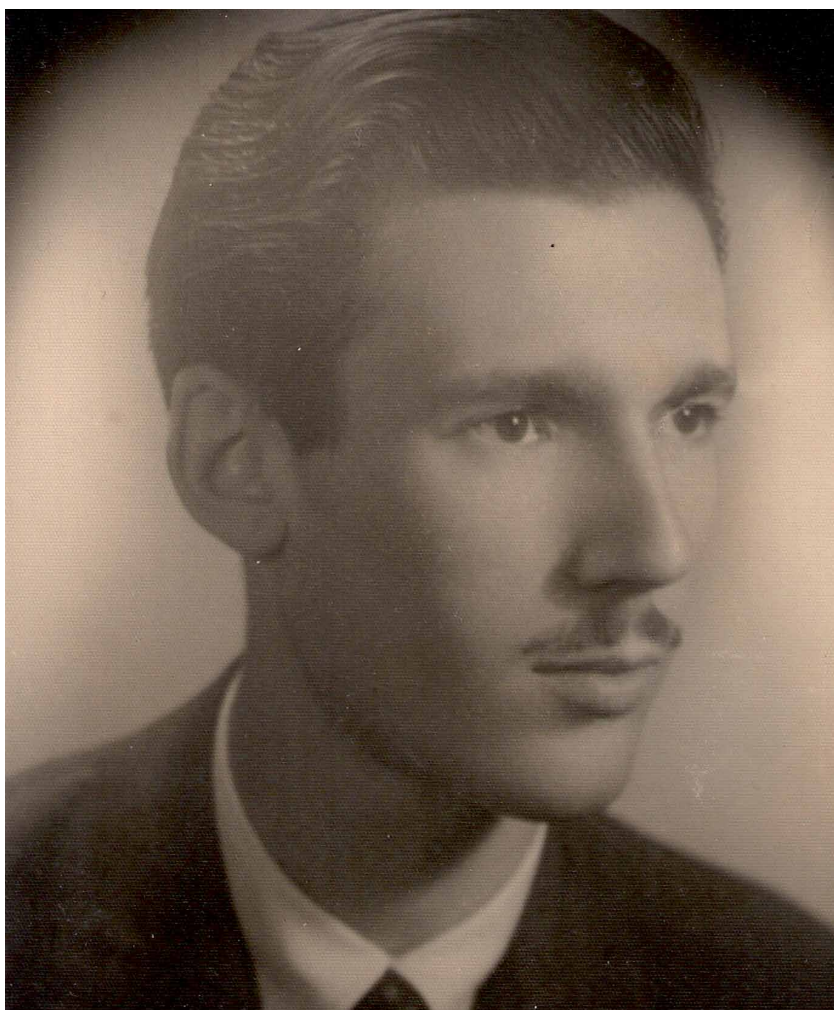
homes do século XX, non debemos ser nacionalistas porque nun mundo dividido en bloques non imos facer o xogo ao comunismo". Situémonos: nunha banda, atopámonos cunha alternativa que loita por articular unha forza política sobre o programa do nacionalismo sintetizado no *Sempre en Galiza*, que ten en conta o proceso que se está a vivir no Terceiro Mundo e toma como propias algunhas das súas referenciais doutrinais e que, por suposto, no plano internacional, desempeñan ao antiimperialismo. Enfronte, unha proposta que considera o "nacionalismo como o cabalo de Troia do Comunismo", que analiza "que non son nacionalistas porque non son reaccionarios", que sitúa o problema galego como "un problema cultural, sendo este o noso ámbito de actuación", que aspira á "galeguización das forzas de obediencia estatal" e que, no plano partidario, aspira a pór a andar un partido socialdemócrata e outro democristiá. Agora ben, as posicións de Ramón Piñeiro non van atopar no interior só resposta no grupo que fai parte do Consello da Mocidade, homes da xeración anterior, como don Ramón Otero Pedraio darán contestación ao seu proxecto, primeiramente reivindicando o papel de Castelao, do Castelao político e actuando como elo deste coas novas xeracións, e o que ten aínda máis relevancia como é a impugnación do corpo doutrinal do grupo da Rosaleda fundamentados na proposta que era propia e tradicional ao nacionalismo. Quixeron tamén, neste caso, reducir o enfrontamento entre Piñeiro e don Ra-

món a un problema de caracteres, máis unha vez cuestión de filias e fobias, mais non podía haber acordo con Piñeiro dunha persoa como o de Trasalba que, en 1959, ao escribir arredor do discurso de Alonso Ríos na súa condición de presidente do Consello de Galiza un discurso que Otero Pedraio definía como "un verdadeiro documento orientador, onde se afirma a nosa personalidade de povo diferenciado, con plena capacidade para construír unha nación independente", un escrito publicado n'*A Nosa Terra* onde afirmaba: "Hai que ir directamente a autodeterminación das nacións peninsulares, para despois, en plena igualdade de condicións, crear o Estado Ibérico. Non queremos unha dádiva do estado español castelanizante, que hoxe outorga e mañá quita. O noso dereito de povo diferenciado é natura, non pode ser unha concesión, non pode ser un dádiva".

A morte do Consello vai acelerar diferentes contactos entre os seus expulsados no primeiro semestre do 1964, xunto con representantes do piñeirismo, co fin de analizar as saídas e nova situación creada, se ben haberá que agardar xuño de 1964, coincidindo cunha visita de Ferrín a Madrid por mor dunhas oposicións á cátedra, para que se redacten os dez puntos da UPG nunha xuntanza en que participan María Xosé Queizán, Xosé António Arxona, Méndez Ferrín, Raimundo Patiño e Bautista Álvarez. O grupo madrileño da UPG terá unha importancia cualitativa e cuantitativa central nos primeiros anos da organización, até o punto que representaba na década dos sesenta, tal como dá conta Harmunt Heine, a metade da organización ou que na correspondencia dos grupos de América se preguntaba pola opinión de Madrid que Soto e Celso Emilio singularizaba en Bautista Álvarez. Así, pois, o 'fracaso' do Consello da Mocidade só o podemos valorar como un grande éxito, xa que permitiu rematar de desenmascarar o piñeirismo e permitiu que agromase o magma que ía catalizar a formación da nova organización política que vimos de referir. O eixo central da pro-

posta política de Piñeiriño, como o denominaba Castelao, non era outra que Galiza non tiña capacidade para dotarse de forzas políticas propias e que, por conseguinte, do que se trataba era de galeguizar as organizacións de obediencia estatal. Este extremo os seus continuadores concretárono na articulación de propostas políticas que se sustentaban nun caso no independentismo como evasión, e noutros nunha organización nacional, porén sempre coa porta aberta a xogar na política do Estado, posto que os galegos e as galegas non podemos valernos por nós mesmos. Así se explica, cando o independentismo é unha evasión, que sexa posíbel acordar con forzas de obediencia española no ámbito electoral, ou boicotear a posta en marcha de organizacións sindicais propias. Mais tamén entendemos, nesa outra lóxica de organización nacional non nacionalista, que se volva afirmar hoxe, como afirmaba Piñeiro, que a divisoria galeguismo/españolismo está superada ou que se primase no seu momento unha estratexia no ámbito do Estado até que Enrique Mújica e Alfonso Guerra en xuño de 1976, co apoio da Internacional Socialista, abren a porta á incorporación do PSG de Beiras -a través da Federación de partidos socialistas- á "Platajunta" o que significaba de facto a renuncia do PSG a unha vía de ruptura galega que representaba a alternativa defendida polo Consello de Forzas Políticas Galegas.

Acabemos: non estamos asistindo estes tempos a unha emenda á totalidade da traxectoria vital de ningún; aínda máis, o comportamento dun máis outro é lóxico coa súa formación e a súa práctica política. Ás veces consideráronse como vagos en exceso os principios sobre os que se articula a primeira Unión do Povo Galego e que nos demos en coñecer, como os Dez Puntos. Porén, a mesma indefinición que podemos atribuír á actuación da organización en Galiza -non así en Madrid- en ningún caso é de aplicación a unha proposta programática como a referida que recolle o substantivo do corpo doutrinal do nacionalismo coa

mellor tradición dos movementos antiimperialistas. Pensemos, senón, nas derivadas prácticas desta formulación, a comezar pola consideración de Galiza como nación e, xa que logo, como suxeito de dereitos políticos e, por conseguinte, a necesidade de nos dotarmos de forzas políticas propias. Na liña do anterior, unha consideración non retórica da autodeterminación, entendida como un proceso de acumulación de forzas, que arranca de considerar as potencialidades da sociedade galega e non entender o noso país como unha fatalidade histórica que non se vale por si mesmo. Vinculado a isto a comprensión do povo galego como unha realidade madura e que, por conseguinte, non precisaba dunha minoría de escollidos que abrise o camiño. Pola contra, tratábase de primar o povo fronte á elite, fronte á masa, fronte ao individuo e a disposición da nosa sociedade fronte á capacidade da dirixencia. Así, chegamos até aquí, así andaremos o que fica de camiño ■

Antón Moreda (Barreiros, 1934 – Castro de Rei, 2010). Con 16 anos marchou emigrado á Arxentina. No Centro Galego da capital bonaerense entrou en contacto coa Irmandade Galega, un grupo nacionalista que procuraba manter vivo o legado intelectual e político de Castelao. Grazas a nacionalistas como Alonso Ríos, Luís Seoane ou Suárez Picallo, Antón Moreda afondou nas súas conviccións patrióticas. En agosto de 1953 participou na fundación das Mocidades Galeguistas, na Arxentina, que desenvolveron unha inxente actividade como a creación do xornal *Adiante*, dirixido por Neira Vilas ou as homenaxes a Pardo de Cela e Alexandre Bóveda. En 1956, con 22 anos, Moreda asistiu ao I Congreso Galego da Emigración. De volta na Galiza, sería o Secretario Xeral do Consello da Mocidade